

C. A. ROSETTI - POLIȚAI LA PITEȘTI

Vasile Novac

Părintele democrației române, gazetarul de excepție al secolului al XIX-lea, conducător de seamă al Grupării Liberal - Radicale și al Partidului Național Liberal (1875-1883), unul dintre poezii primei jumătăți a veacului al XIX-lea, C. A. Rosetti, ca și alți colegi de generație, precum Ion C. Brătianu sau Ion Bălăceanu, la începutul activității sale publice, a îndeplinit funcția de șef al poliției, sau mai exact zis, pentru Rosetti, de îngrijitor al Poliției Pitești.

La 7 iunie 1837, Departamentul Trebilor din Lăuntru, prin marele vornic Mihalache Ghica și C. Filipescu, făcea cunoscut Ocârmuirii de Argeș că, "din Înalță Porincă", Alecu Tigveanu, polițaiul orașului Pitești, "depărtându-se din acest post, pentru neorânduilele ce au urmat, Departamentul au orânduit în locu-i, îndeplinitor datoriilor polițienești pă d. eșitul din ostavcă porucic Costache Roset.

Pentru care scrie aeei Ocârmuiri ca, pă de o parte, să cunoască pă numitul Roset de polițai al acelu oraș, iar pă de alta, să-l înleznească a-și primi de la fostul polițai toate hârțiile și științele atingătoare dă Poliție și supt povățuirile și poruncile Ocârmuirii, îndeplimindu-și datoriile sale, va primi și leafa orânduită dă polițai pă lei doo sute cincizeci, numai din ziua ce va intra în această slujbă"¹.

Prima hârtie cunoscută, emanată de C. A. Rosetti, la Pitești, este raportul nr. 286 către Ocârmuirea de Argeș, prin care confirmă că a luat în primire actele, dar precizează că "toată garderoba Poliției să mărginește într-o tablă, iar scriitor și masă, unde să ție Poliția masă de scris, hârtie și c. l. nu să află pă nicăieri.

De aceea, rog Cinstita Ocârmuire a slobozi aceste neapărate lucruri.

Îndeplinitor datoriilor de polițai-maistor, în ostavcă porucic - C. A. Rosetti"². Semnătura e cu litere latine. La acest raport nedatat, Ocârmuirea Argeșului răspunde, la 21 iunie: "Ocârmuirea nu are dezlegare de unde să dea ce arată raportul său.

De aceea, d. polițai va cere de la Cinstita Mare Dvornicie"³.

La 5 iulie 1837, Ioan Manu, în numele șefului Departamentului Treburilor din Lăuntru, și C. Filipescu poruncesc Ocârmuirii: "prin înțelegere cu Maghistratu, să se chibzuiască înlesnirea ce s-ar putea face asupra cererii polițaiului, de vreme ce polițaiul asigurează linișta petrecre a oroșanilor și, prin urmare, ca să obștească orașului că să cuvine a i să asigura încâperea, precum și scriitorul ce îndeplinește regulile Caștelariei, când cheltuielele acestora nu ar covârși mijloacele"⁴.

Maghistratul orașului Pitești, prin prezidentul D. Drăgoescu și membrii: Pandelescu Popescu și C. Enculescu, raportau Ocârmuirii de Argeș, la 22 iulie 1837, că, "în pricina cererilor d. polițai, Maghistratul nu s-a putut desluși ca ce urmare și

cu ce mijloc să se aducă la îndeplinire cele poruncite de către Prea Cinstita Dvornicie⁵.

La 22 octombrie 1837, solicitările lui C. A. Rosetti nu erau nici pe departe rezolvate, după cum rezultă dintr-o justificare a conducerii orașului Pitești, semnată de către: D. Drăgănescu, C. Leca și secretarul C. Enculescu: "Maghistratu, prin doo raporturi, au cerut cuviincioasă dezlegare de la Prea Cinstita Mare Vormicie și nici un fel de răspuns nu s-au primit până acum și nici să cutează Maghistratu a face vre-o punere la cale, căci de a să plăti acești bani din Casa Maghistratului, credem că nu ne va îngădui Prea Cinstita Marea Dvornicie și de s-ar face vre-o cislă pă oroșani, iarăși astă dată este cu neputință, fiindcă din multele cisluri cu care sunt împovărați, precum Cinstitei Cârmuiri este bine cunoscut, sunt îndestul supărați oroșanii, ci rămâne ca la vremea cuvenită să chibzuiască Maghistratu și pentru această cerere a.d. polițaiu"⁶. La 29 octombrie, Departamentul Pricinilor din Lăuntru, prin loçiiitorul Ioan Manu (care semnează tot cu litere latine), poruncește Ocârmuirii "să cerceteze cu ce preț s-ar putea găsii a se închiria o încăpere pentru locuința polițaiului și să raportuiască a i să da dezlegarc"⁷.

La 30 octombrie, Alecu Tigveanu, fostul polițai, solicită Ocârmuirii de Argeș să oblige pe noul polițai "să primească și lucrurile spitalicești ce sânt asupra mea și să află închise în pivnița caselor Frunzescului, adică după cum le-am primit și eu dă la alții răvărsate, tot fără a să putea număra, neputându-să număra fiind multe, nici a-i da dă samă"⁸. La porunca Ocârmuirii de a le lua în primire, C. A. Rosetti răspunde: să primească dezlegare de la Ocârmuire ca, după ce le va lua în primire, "unde să le pui și supt a cui pază, fiindcă n-am pază, fiindcă n-am oameni ca să pul caraulă și acolo"⁹. La 22 noiembrie, ocârnuiitorul I. Prijbeanu decide să fie îngrijite și păzite ca și până acum¹⁰. În ziua de 21 noiembrie, Maghistratul orașului Pitești raportează că unul "din mădularii săi a găsit o încăpere pentru C. Poliție cu preț de lei trei sute pă an"¹¹. La 6 decembrie, Departamentul Pricinilor din Lăuntru scrie Ocârmuirii de Argeș că aprobă "închirierea acei încăperi pentru locuința polițaiului cu preț de lei trei sute pă an; s-au scris Maghistratului... a slobozi arătații bani din veniturile sale și a-i trece în cheltuieli"¹².

Departamentul Pricinilor din Lăuntru a găsit o tobă necesară Poliției Pitești, cu preț de "de patru galbeni împărătești", care se trimite Ocârmuirii de Argeș și care urmează să fie plătită de către Maghistrat¹³. C. A. Rosetti confirmă primirea tobei, la 17 decembrie 1837¹⁴.

Maghistratul orașului Pitești se scuza, la 20 decembrie, că n-a primit dezlegare pentru a-i plăti scriitorului Polițici. La solicitarea Ocârmuirii de Argeș, din 23 decembrie 1837, Departamentul Pricinilor din Lăuntru dă dezlegare, la 3 ianuarie 1838, să se înființeze acest post, cu plata a 100 de lei pe lună din veniturile Maghistratului¹⁵.

La 1 februarie 1838, C. A. Rosetti, mergând la magazia cu lucruri spitalicești, constată: "de multă vechime și dărăpănare, nu numai că nu să mai cunoaște ce este, dar nici ce au fost, abia se mai ține dintrânsa niște lemne și

scânduri putrede ce nu pot sluji alt decât pentru aprinderea focului. Și pentru că nu pot fi de nici-un folos și prinde un loc degeaba, aflându-se și fără nici un fel de pază, eu nu am voit să o primesc, ci numai rog pă dumneavoastră a face cunoscut Cînstitului Departament al Treburilor din Lăuntru această împrejurare”¹⁶. La solicitarea făcută, Departamentul poruncește Ocârmuirii de Argeș să oblige pe polițai și pe un membru al Sfatului “să deschiză acea magazie și, alcătuiind listă de toate lucrurile câte să află întrânsa, să o trimită la Departament, supt a lor iscălitură, prin Ocârmuire”¹⁷.

C. A. Rosetti n-a avut relații cordiale cu conducerea orașului Pitești. Încă de la 26 august 1837, trimite Ocârmuirii Argeșului “otnoșenia Cînstitului Maghistrat cu no. 328”, din care rezultă, în opinia sa că “Cînstitul Maghistrat nu-și cunoaște încă bine datoriile sale asupra acestui articol, căci Poliția, în instrucțiunile ce are, să coprinde că, în toată vremea, să aibă îngrijire pentru curățenia orașului”¹⁸.

Ca răspuns la o adresă a maghistratului local, C. A. Rosetti arată că n-a putut lămuri nici pe Iancu Popescu, fiul răposatului sluger Nicolae Popescu al lui Damian, nici pe chiriașul Mihale Costandin să plătească o rămășiță de 170 de lei pentru facerea caldarâmului. Rezoluția Ocârmuirii stabilea să plătească chiriașul, conform contractului, dar ea a fost tăiată, precizându-se pe verso că “s-au făcut altă urmare”¹⁹.

La un raport al Maghistratului orașului Pitești, Ocârmuirea de Argeș poruncește Poliției, la 13 mai 1838, “să zorească pă proprietari a-și pregăti toate trebuincioasele materialuri” pentru “facerea caldarâmului”²⁰. În urma altor rapoarte trimise de conducerea orașului, poliția Pitești, la 9 iulie 1838, primește porunca nr. 3376: “Ocârmuirea nenumărate porunci au slobozit acei Poliții ca să îndatoreze pă toți proprietarii de case și prăvălii a-și pregăti materialurile trebuincioase pentru facerea caldarâmului, dar, după băgarea de seamă ce au făcut, vedem pă Ulița Grecilor cei mai mulți dintre proprietari nu și-au pregătit materialurile trebuincioase pentru săvârșirea acestei lucrări... De accia, să scrie d. ca... prin cea mai de aproape silință a d. polițaiului să stăruiești a sili pă toți proprietarii dă case a-și pregăti, atât materialurile trebuincioase, piatră și nisip, îndatorind, totdeodată, ca fieșcare să puie în dreptul său să-și curețe pământul, ca nu din a dumnealor propietarilor negătiri să stea meșterii în adăstare”²¹.

La raportul Maghistratului Pitești, din 4 iulie 1838, că Neagu Anghelinescu, din Mahalaoa Precista din Coastă, nu și-a pregătit materialele necesare construirii caldarâmului, Ocârmuirea poruncește Poliției, “ca, numidecât... prin chip de ezeucție, să-l zorească pă acel Neagu a-și pregăti trebuincioasele materialuri și a-și săpa în dreptul său, a nu sta meșterii din lucru”²².

Prezidentul D. Drăgoescu, C. Leca, C. Moraitu și secretarul C. Enculescu roagă Ocârmuirea să oblige pe proprietarii din Capu Uliții, “ce are începere de la d. polcovnicu Nicolae TâmpEANU și până la Mincu Plevennului” și pe Ulița Târgului celui Marc, de la casele “d. Paharnicului Budișteanu la deal, pă despre amândouă părțile, până la casele d. Șetrarului Voroveanu”, pentru a se săvârși “acele doo uliți mai cu grab, până este vremea bună”²³. Ocârmuirea hotărăște ca Poliția, “prin

mumbașiri, să-i silească, pă de o parte, a-l face să-și sape fieșcare întru locul său, iar pă de alta, să-i zorească “a-și face toate materialurile necesare în zece zile, astfel, se va întrebuița... mijloace polițienești”²⁴.

Polițaiul orașului n-a putut îndeplini porunca nr. 389 a Ocârmuirii, fiindcă Neagu Anghelina este în cartierul Prundu. Ca urmare, Ocârmuirea scrie Subocârmuirii de Pitești²⁵.

La întrebarea lui C. A. Rosetti cum trebuie să procedeze cu boieii refractari la porunci, I. Prijbeanu decide, la 15 iulie 1838: “Boierilor să li se facă hârtie formăluită, potrivit cu porunca Ocârmuirii, întemeiată pă a C. Departament din Lăuntru, precum și neguțătorilor dă cinste, arătându-le că, dacă nici după aceasta nu vor fi următori, să va lua măsuri polițienești”²⁶.

Tot la 15 iulie, C. A. Rosetti răspunde Ocârmuirii cu privire la încasarea a 50 de lei de la Gheorghe Bilargiu că, în anul 1837, “s-au urmat o lungă corespondență între Maghistrat, Ocârmuire și Poliție”, dar pricina a intrat în judecata Tribunalului²⁷. La 10 august, Rosetti raportează că, după strădaniile sale, toți proprietarii și-au pregătit materialele necesare caldarâmului, în afară de Stana Văduva, “din dreptul caselor d. Paharnicului Budișteanu” și Zinca Topâneasa, care se află la Topana. Ocârmuirea stabilește inițial pentru Stana Văduva, fiind săracă, să se înțeleagă cu Maghistratu, iar, pentru Zinca Topâneasa, să se scrie subocârmuitorului s-o silească, folosind “întradins dorobaș”²⁸.

Prezidentul Maghistratului, D. Drăgoescu, C. Moraitu-pitar, C. Leca și C. Enculescu trimit Ocârmuirii o lungă listă cu orașenii care n-au plătit “banii cislui șanțurilor, ce s-au făcut pentru scurgerea apelor după Ulița Târgului cea Mare”. Rezoluția obligă Poliția ca, prin dorobaș, să facă împlinire de bani²⁹.

La 9 septembrie, Poliția este obligată să încaseze 80 de lei de la Pandlele Băcanu, pentru “plata meșterilor caldamaragii”³⁰. C. A. Rosetti răspunde Ocârmuirii, la 23 septembrie, că “pricina nesăvârșirii caldarâmului despre Clucer Lerescu la deal este cea întâi Zinca Topâneanca... și al 2-lea Stanca Văduva”³¹. De data aceasta, rezoluția stabilește ca Stanca Văduva să fie obligată la plată, iar pentru “d. Topâneanca, să scrie suptocârmuirii de acolo”³². În privința lui Pandlele Petre, Rosetti raportează, la 29 septembrie, că a refuzat plata celor 80 de lei, fiindcă nu s-a tocmnit cu caldamaragii, recunoscându-se dator doar pentru “săpatu unui stânjăn dă loc dă o palmă... mai adogând că acea prăvălie nu este a sa, ci a Bisericii Sf. Gheorghe”³³.

La 3 noiembrie 1838, C. A. Rosetti expediază Ocârmuirii 473 de lei, o listă cu cei ce n-au vrut să plătească banii șanțurilor, promițând să strângă și micul “cusur ce au mai rămas”³⁴.

Una dintre acela mai importante preocupări ale lui C. A. Rosetti a fost prevenirea și stingerea incendiilor. În acest scop, încă din 3 septembrie 1837, cerea Ocârmuirii de Argeș să dea dispoziții pentru angajarea unor coșari. La 16 septembrie, revine cu informația că “cei mai mulți oroșani au început a întrebuița focuri” și consideră că “nesăvârșirea acestei trebuincioase madele” este deosebit de primejdioasă³⁵.

La raportul coșarului Teodorache Popescu, din 26 noiembrie 1837, că prăvălia lui Hagi Neculcea poate lua foc din cauza vecinătății cu cherhaneawa de lumânări, Poliția Pitești decide desființarea cherhanalei³⁶.

Teodor Popescu mai raportează Poliției, în aceeași zi, că, “într-acest oraș, sânt cele mai multe cucii pân poduri, iar nu coșuri scoase afară la lumină, și că sânt peste puțină a le mătura, precum și că, la cele mai multe case, nu sã pot mătura din pricinã cã n-au nici scãri la coșurile caselor sau ferestre pe unde sã poatã omul a eși deasupra, ca sã poatã mătura”. La 8 decembrie, șeful coșarilor se mai plânge cã negustorii: Gheorghe Gățan, Tudorache Bãcanu și Ilie Brãnzã s-au opus la măturarea coșurilor, izgonind, înjurând, ocãrând și îmbrãncind coșarii, iar, peste o sãptãmãnã, trimite o listã cu 96 de orãșeni, care au refuzat curățirea coșurilor. În afara unor sãraci, catagrafia cuprindea: negustori, boieri, fețe bisericești și tulumbagii, ca: Protopopul Ghițã, pãrintele Sinadon (locotenent de episcop și stareț al Mãnãstirii Vieroș), Protopopul Vasile, Radu Tulumbagiu, marele cãmînar Ion Mavrodolu, Dumitrache Dascãlu de la Beștelei, Popa Nițu, dascãlu Gheorghe Negulescu, Logofãtu Ghițã, cocoana Anica Popeasca, Rucsandra Budișteanca și I. C. Brãtîianu cel Mic³⁷.

În noaptea de 23/24 decembrie 1837, au luat foc casele din curtea Bisericii Schitu Buliga, “în care hãlãduia Prea Sfinția Sa pãrintele episcop Samuil Sinadon, nãstavnicul Sf. Mãnãstirii Vieroșul, ce au ars cu desãvãrșire pãnã la pãmânt, nu numai pomenitele case, dar și învelitoarea bisericii... fãcându-se pradã strașnicului foc și alte multe lucruri aflate în zisele case”. Toți locuitorii, inclusiv episcopul, dormeau, iar cauza incendiului a fost un coș “ce au avut cucã în pod... nescos afarã din învãlitoarea caselor și care avãndu-și rãsufierea fumului sãu înlãuntru podului casei, aprinzãndu-sã deodatã, au și aprins focul casãle, pã din lãuntru, și cãnd s-au ivit lumina focului afarã, atunci ierea de pretutindenî casa încongiurãtã de foc”. Beneficiind doar de apa unui singur puț din curtea bisericii, oprirea flagelului s-a fãcut foarte greu. Raportul Ocãrmuirii de Argeș despre incendiu omittea sã arate vina episcopului Sinadon, care refuzase curățirea și construirea reglementarã a acestora³⁸.

Prezidentul Casei Sfatului, Mihale Popovici și Pandele Popescu raportau Ocãrmuirii, la sfãrșitul lunii decembrie, cã au poruncit piteștenilor sã aibã cele trebuincioase stingerii unor eventuale incendii. Mai realist, C. A. Rosetti aratã cã, “deși s-a pus cea mai strașnicã îndatorire asupra celor ce au cucii a le dãrãma și a înființa coșuri scoase deasupra, dar... tot Tãrgul și toate casele boierești sunt cu cucii și pricinuesc cã, acum, în vreme de iarnã, nu le pot strica. Și pentru cã boierii o sã se împotrivescã negreșit la aceasta, roagã... a-i da dezlegare dacã trebuie sã întrebuienze o desãvãrșitã polițieneascã sãluire la acei ce sã vor împotrivi (fie de orice treaptã) și sã le dãrãme negreșit”. Ocãrmuirea decide sã-i strãșniceascã pe ceilalți, iar pentru nobilii împotrivitori sã le trimitã numele în scris, pentru a fi anunțat Departamentul Trebilor din Lãuntru³⁹.

Un nou raport al polițaiului, de la începutul lunii octombrie 1838, determinã Maghistratul orașului Pitești sã hotãrascã cele cuvenite, deoarece coșarii

se plâng că locuitorii refuză să le plătească prestațiile. C. A. Rosetti s-a conformat poruncii Ocârmuirii, înștiințând pe piteșteni, “prin bătaie de tobă... ca fiecare proprietar de casă sau chiriaș să măture coșurile în fiecare săptămână, o dată”, iar cei ce vor refuza “să să îndatoreze a da în scris că, întâmplându-să foc în proprietatea sa, orice pagubă să va pricinui și vecinilor să fie răspunzători”⁴⁰.

În prima parte a anului 1838, a izbucnit un nou conflict între tulumbagii din Pitești, ocrotiți de către Maghistrat, și șeful Poliției, C. A. Rosetti, care le-a impus un regim de lucru ce n-a convenit tulumbagiilor jălbari. La reclamația din 10 iunie 1838, C. A. Rosetti răspunde că “arătările tulumbagiilor nu sunt adevărate, ci, văzându-să strâmtorați de mine a nu mai lipsi niciodată de la Poliție, au arătat aceste minciuni și Cinstitul Sfat, pentru că se vede că le ia apărarea la interesu ce avea de a să sluji de dâșii, au întărit zisa lor, fără a mă întreba și pă mine, care totdeauna trebuie să fiu mai crezut”⁴¹. C. A. Rosetti este dispus să plătească stricăciunile aduse tulumbiei de către dorobanți, de care-l acuză tulumbagii, dar cere ca, neapărat, “să să pedepsească cu bătaie pă tulumbagii, pentru că nu și-au păzit datoria, adică... dacă tulumba s-a stricat atunci, de ce nu s-au jeluie numaidecât, ci tocmai acum, după curs dă douăzeci dă zile?”⁴².

Conducerea orașului Pitești protestează la Marea Vornicie pentru că tulumbagii au fost puși sub comanda Poliției. În conformitate cu porunca Departamentului Pricinilor din Lăuntru, din 26 ianuarie 1838, Maghistratul a predat Poliției: tulumba, sacalele, caii, toate celelalte instrumente, șopru și pe tulumbagii: “Alecă Bărbieru-tulumba-gibașa, Radu Cismaru, Ion Inimoiu și Tache Bărbieru-tulumbagii”. Nemulțumit de prestația și de dese reclamații ale tulumbagiilor, C. A. Rosetti propune Maghistratului orașului Pitești numirea logofătului Alecu Carainzulea ca tulumbagiu șef, în locul lui Alece, deoarece, “pă de o parte, nu-și urmează toate căzutele sale datorii, iar, pă de alta, cere a eși din acest post”. Maghistratul Pitești își declină competența, scriind Poliției să se înțeleagă cu “Cinstita Cărmuire”⁴³.

Boala și moartea unui cal provoacă noi dispute între Poliție și Maghistrat. După ce Marea Vornicie dispune cumpărarea altui cal din banii Casei Sfatului, după vânzarea pielii celui mort, conducerea orașului Pitești recomandă Poliției să oblige pe tulumbagii “să caute dă acei cai, cu bună orânduială, ca să nu li să mai întâmple moarte”, la care C. A. Rosetti răspunde ca Cinstitul Sfat să-i învețe “metodu de-a face ființele nemuritoare”⁴⁴.

C. A. Rosetti a mai solicitat Maghistratului orașului Pitești să repare acoperișul șopruului unde stă tulumba, să dreagă cele două sacale și să dea bani pentru hrana cailor tulumbiei. La ultima cerere, Sfatul Orășenesc Răspunde: “Cinstita Poliție va binevoi a însărcina pe unul din tulumbagii săi a vinde în oraș: apă, nisip, pământ și alte materialuri, mărginit însă pentru atâta numai, pre cât va cere trebuința a se hrăni caii tulumbiei”⁴⁵.

Casa Sfatului, la sfârșitul lunii noiembrie 1838, atrage atenția Poliției că “felinargii orașului, care sânt și tulumbagii, nu-și îndeplinesc a lor datoric cu

aprinderea felinarelor noaptea... căci de vor urma așa... vor avea împiedicare la primirea lefilor”⁴⁶.

La 8 noiembrie, C. A. Rosetti mai solicită Sfatului Orașenesc: chingi “pentru împăturatu cailor” și grăunțe, tărățe și sare, pentru hrana lor⁴⁷.

Mulți locuitori ai orașului Pitești refuză curățirea coșurilor. Probabil, de aceea, Teodor Popescu demisionează din funcția de șef al coșarilor, iar C. A. Rosetti este de părere ca locul lui să fie ocupat de Constandin Slăvescu. Ocârmuirea Argeșului și-a rezervat dreptul de a-l cunoaște și verifica și, după ce și-a dat acordul, l-a acceptat, îndatorind Poliția să urmărească respectarea îndatoririlor cuprinse în contract, “fără nici o abatere”⁴⁸.

La 9/21 iunie 1848, când domnitorul Gheorghe Bibescu este silit să semneze noua “Constituție” și să aprobe formarea noului guvern, numește în funcția importantă de șef al Poliției București pe C. A. Rosetti, avându-se în vedere experiența sa de polițai al orașului Pitești, cu un deceniu în urmă⁴⁹.

La 10 ianuarie 1838, C. A. Rosetti reclamă Ocârmuirii că un Costache Fundățeanu, care locuiește, de un an și jumătate, în Pitești, cu familia, nu contribuie la plata vătășelului și nu dă om de strajă, apărându-se “cu cuvinte zadarnice”⁵⁰. A doua zi, informează Ocârmuirea că mai mulți orașeni nu execută straja de noapte. Trimițând lista cu cei ce nu au făcut de strajă în seara precedentă, ocârmuitorul I. Prijbeanu decide ca polițaiul să-i aducă la Ocârmuire, “spre a li să face cuviincioasa dojană”⁵¹.

Îngrijitorul poliției Pitești cere Ocârmuirii să alunge din oraș pe Constandin Tiganu care a fost prins de către Ion Potcovaru că a furat de la un ovrei două talere de cositor. Ocârmuitorul I. Prijbeanu hotărăște ca C. A. Rosetti “să-l dea pe vrednică chezașie...iar neavând chezaș, să-l izgonească din acest oraș, potrivit cu formele legiuite, pentru asemenea oameni fără căpătâi”⁵².

La porunca Ocârmuirii de a cerceta bătaia dintre mai mulți evrei, C. A. Rosetti răspunde că nu a putut stabili când a început sau din vina cui a izbucnit scandalul, fiind toți implicați. La aceasta, ocârmuitorul I. Prijbeanu poruncește, la 27 ianuarie: să-i cheme pe toți, “să-i dojenească, fără a-i bate, ca, pă, viitorime, să să părăsească de asemenea neorânduielei”⁵³.

C. A. Rosetti propune și Ocârmuirea aprobă, la 27 ianuarie, ca Floarea Slujnica să fie trimisă, în satul ei, la Copăceni-Vâlcea, fiindcă n-a găsit, în Pitești, nici un chezaș⁵⁴. Polițaiul trimite, la 25 februarie 1838, la Ocârmuire, pe Anghelina Slujnica, fiindcă n-a putut-o împăca cu Miciu Cojocar, în pricina neplății unei părți din simbria pe 30 de zile, când l-a însoțit la Târgul Râurenilor⁵⁵.

La 25 februarie 1838, C. A. Rosetti trimite la Ocârmuire pe Hristea Anghel Băcanu și pe Mihai Pop, deoarece primul a refuzat celui de al doilea să-i plătească simbria pe 30 de zile, când l-a însoțit la Târgul Râurenilor⁵⁶.

D. Protopopescu, loțiitorul lui Rosetti, la 20 martie, neputând împăca pe Alecu Tigveanu cu Andrei Tâmplaru, în pricina unor uși, îi trimite la Ocârmuire⁵⁷.

La jalba lui Gheorghe Boiangiu împotriva lui Andrei Boiangiu că a fost mușcat de câinele acestuia, “mare cât un lup”, Rosetti arată că el, prin publicații, a

“făcut cunoscut tuturor... ca câinii să fie legați, atât ziua, cât și noaptea, până să va potoli norodu, când atunci să-i sloboază, însă numai unde vor avea curți închise”. Trimisi la Ocârmuire, se decide ca Poliția să cerceteze dacă este câinele lui Andrei Boiangiu și, “dovedindu-să că este al lui, apoi, pă de altă parte, câinele să-l împușce, iar pă de alta, pârîtu, spre înfrânare, să plătească cheltuielile doctorului și a doctoriilor”⁵⁸.

La 10 aprilie, C. A. Rosetti scrie Ocârmuirii că pârîtul Ghiță Lumânaru nu să află în Pitești, ci în satul Dănicei. A doua zi, I. Prijbeanu, informat de către jeluitori, îi poruncește să-l trimită la Ocârmuire, fiind prezent în oraș⁵⁹.

Cercetând pricina dintre Avram Șăpcaru și Haim Ovreiu, C. A. Rosetti scrie Ocârmuirii că ultimul nu recunoaște a fi dator cu 100 de lei primului, că învoiala dintre ei se află la starostele Hristea Vaciu, care nu se află în oraș. În urma acestui raport, Ocârmuirea stabilește să-i judece starostele lor, fiind amândoi sudii⁶⁰. A doua zi, este trimis la Ocârmuire și Ghiță Vasilescu, pentru a se înțelege cu un jeluitor, pentru un cal⁶¹.

D Protopopescu, semnând pentru îngrijitorul Poliției, trimite la Ocârmuire lista cu cei ce n-au făcut de pază în noaptea de 13 aprilie. I. Prijbeanu poruncește: “să le facă căzuta certare, câte 10 toiege la spate, spre înfrânarea și altora că... vor păzi pă viitor întocmita orânduială”⁶².

La 1 mai 1838, C. A. Rosetti reclamă pe Nicolae Apostolescu, epistatul Drumului Căineni, pentru că n-au dat drumul lui Trașcă Surugiu, care trebuia cercetat de către Poliție și pentru oă a bătut pe Gheorghe Măreșanu, solicitând: “pă de o parte, a-i face cuviincioasă dojană, iar pă de alta a-i porunci ca, când vine dorobanșu Poliției să-i ceară câte un surugiu, să-l sloboază numaidecât, căci nesupunându-să și neângrijându-să asemenea oameni turburători, eu mă socotesc dă tot dă prisos în acest postu”⁶³. Peste două zile, I. Prijbeanu decide: “Scoțându-să copie după raportul Poliției, cu poruncă către epistatu, să se înainteze, scriindu-să ca negrășit să dea la Poliție pă cerutul surugiu a să părăsi dă niște asemenea fapte, totodată încunoștințând Ocârmuirea, pă ce temei dă drept au bătut pă Gheorghe Merișanu”⁶⁴.

C. A. Rosetti scrie Ocârmuirii, la 5 mai, despre bătaia dintre oamenii Marghioalei Drugăneasca și dorobanșii Poliției trimiși să ia un țigan de la Fălcoianu. Fetele Marghioalei și Costache Arion au îmbrâncit și bătut pe dorobanși, spărgându-i capul unuia, iar “pe îngrijitorul Poliției, Dimitrie Drugănescu l-a necinstit cu cele mai proaste vorbe”. Vina dorobanșilor a fost plătită, pe loc, cu “câte douăzeci și cinci de nuiete la spate”⁶⁵.

La informarea Poliției că, după nenumăratele publicații, după mai multe liste trimise la Ocârmuire, mulți dintre locuitorii orașului nu execută straja de noapte și că, în seara trecută, unii cetățeni n-au făcut de pază, ocârmuitorul stabilește ca: Andru Boiangiu, Vasile Diprău, Hagi Nicolae, Ivancea Ciuciuc, Alecse Brașoveanu și Ghiță Abagiș să fie amendați cu câte 25 de lei, care se vor face venit Maghistratului, iar: Nicolae Brutar, Dumitru Brutar, Ioniță Vizitiu, Ioniță Botezatu Sluga și Costea Cară Godea “să se certe cu 25 la spate în târg”⁶⁶.

În ziua de 10 martie, C. A. Rosetti răspunde Ocârmuirii, într-o pricină legată de niște miei, cu care ocazie a fost jignit de un jeluitor, Costea Carafolea, și de către un Crăciun. El cere pedepsirea vinovaților căci, altminteri, va demisiona și va sesiza Departamentul Trebilor din Lăuntru⁶⁷.

Îngrijitorul Poliției Pitești, la 25 mai 1838, propune Ocârmuirii de Argeș să aprobe înființarea a patru bariere, la intrarea în oraș, pe chețuiala Casei Sfatului, deoarece negustorii și boierii nu respectă dispoziția privind intrarea și adăpostirea străinilor, în sensul de a se anunța Poliția. Cităm, în continuare, argumentarea lui Rosetti:

“Un an, acum încep să înnumăr de când mă aflu în acest post, în care curs de vreme, neîncetat, m-am silit a introduce între lăcuiitorii acestui oraș liniștea și paza bunei orânduiei (de care au fost cu totul depărtați); astă a mea silință, crez că este cunoscută de toți și chiar de domnia voastră, dar cât de amar este de a vedea cineva că toată strădania i-au fost în zadar; zic așa pentru că neîncetat m-am silit, prin câte mijloace mi-au stat în putință, a îndatora pă lăcuiitorii acestui oraș, a nu mai primi în zadar la dânsii pă nici un strein, fără a da dă știre Poliției, nici a eși nimeni din oraș, fără răvașul ei, și încă n-am izbutit a-i face să păzească această neapărată și trebuincioasă regulă... din care pricină să pot întâmpla multe hoții, boale și alte lucruri mult mai mari și decât acestea, căci făcătorii de rele și fugarii având un azil așa sigur...”

Dorind, dar, a împiedica o asemenea neorânduială, pă câți am putut afla că au găzduit streini, fără a mă încunoștința, am îndatorat a plăti strafuri, am dojenit prin aresturi ș. c.l., dar toate/acestea nimic n-au folosit, mai vartos negustorii cei mai de căpetenie și boierii nici cum nu s-au supus la această regulă⁶⁸. Ocârmuirea hotărăște să se ceară aprobarea Departamentului Pricinilor din Lăuntru, la propunerea lui C. A. Rosetti, deoarece, “cu adevărat, mulți din boierii și negustorii acestui oraș, după multele porunci ale Ocârmuirii, ce prin dorobanș s-au obștit, nu păzesc această datorie⁶⁹”.

La 30 mai, C. A. Rosetti trimite la Ocârmuire “pe Lupu și Izrael ovrei, cât și copie după oțnoșenia d. starostea K. K. “și o dovadă a jăluitarului în pricina a doi icosari⁷⁰”.

Pricina dintre Rada Slujnica și Nicolae Jugrav, trimisă în cercetarea Poliției, este înapoiată Ocârmuirii, fiindcă s-a mai cercetat și în anul 1837. Ocârmuitorul îi cheamă la înfățișare, pe data de 7 iunie⁷¹. Neputând împăca pe Maria, soția lui Ene Lumânăraru Fugin cu Stan Lumânăraru, pentru o tingire, la 12 iunie, Rosetti îi trimite la judecata Ocârmuirii⁷². Nici pricina dintre polcovnicul Nicolae Ciubucescul și serdăreasa Anica Pănciuleasca, pentru o slujnică, n-a putut fi rezolvată, fiindcă Sărdăreasa Pănciuleasca a plecat la București cu slujnica, fără a lua răvaș de la Poliție⁷³. Ocârmuitorul Prijbeanu decide ca Nicolau Dumitriu să despăgubeasoă pe jeluitor, deoarece a adăpostit străini, fără a face cunoscut Poliției⁷⁴.

La porunca nr. 502 a Ocârmuirii de Argeș, privitoare la “jalba lui Iosif Ovreiu”, C. A. Rosetti răspunde semeț: “cumosc buna orânduială i căderile mele

îm[i] dă dreptul de a arestui 24 de ceasuri; când la a lor împlinire voi face cele de cuviință”. Rezoluția Ocârmuirii stabilește: “Să i să răspundă că numai pe judecătoarea nu să poate osândi și să binevoiască a dăsurca Ocârmuirii unde s-au găsit asemenea temeiuri; totodată poruncindu-i-să a-l trimită în judecata Ocârmuirii, cu cuviincios raport”⁷⁵.

În iunie 1838, C. A. Rosetti expediază la Ocârmuire jalba originală a arestatului Ioniță Popa State, pentru “a să potoli durerea pârintească a reclamantului și spre a se pedepsi acel ce au hrăpit fata”⁷⁶. Ioniță, șin Popa State, se plânge Poliției că, la 11 august 1836, i-a pierit o copilă ce păzea vitele. Din această pricină, soția sa a dat în patima beției și a murit. El a aflat că fata s-a ivit la un Gheorghe Alesu și că “acum, să află la un popă Șerban”⁷⁷.

La 18 iunie 1838, C. A. Rosetti face o detaliată înfățișare a pricinii dintre Nicolae Gherasim și Gheorghe Luescu pentru un cal, cerând, între altele, pedepsirea ultimului și pentru nesupunere față de instituția pe care o conducea: “Poliția... intrând în ale sale datorii, după spionul ce avusese, știam în ce loc să află calul, și, îndată, m-am dus la d. cluceru Dincă Lerescu, unde cerându-i voie de a căuta în grajd, mi-a dat îndată și, căutând, l-am găsit. Apoi, cerând ca să mi-l dea, nu au voit Cluceru, zicând că Poliția nu este destoinică a-i călca casa”⁷⁸. Ocârmuirea i-a răspuns că “măsurile polițienești sunt hotărâte pentru toți de obște, fără de osebite de ranguri... pă acest temei, am mers eu îndată la casa Clucerului, dar nu am găsit calul și mi-au zis că l-au dat înapoi la cel care-l trimisese”⁷⁹. Până la urmă, s-a decis ca pricina să fie dată în cercetarea Judecătorei, “de vreme că jăluitorul mai cere... dă la d. Lerescu și alte pagube care s-au pricinuit”⁸⁰.

Peste două zile, Rosetti, răspunzând la porunca Ocârmuirii nr. 3539, arată că “pă acel Ivancea Gheorghiu l-am ținut ieri la arest (în Cancelaria Poliției), până am cercetat pricina și am notat hârțile, cu care l-am și înaintat la tribunalul local, ca unul ce banii nu voiește să-i plătească și ca unul ce a călcat pravilele”⁸¹.

În ziua de 23 iunie, C. A. Rosetti informează Ocârmuirea de Argeș că, auzind despre Maria Cofetăreasa că sapă “în odaia prăvălii sale ca să scoată banii”, a mers la fața locului și i-a pecetluit odaia, dar Cofetăreasa i-a declarat că “sunt puși de dânsa, iar nu streini”. La această informare, ocârmuitorul I. Prijbeanu decide: “De vreme ce, printr-acest raport, să arată că săpătura urmată de acea cofetăreasă nu este afară din casa ei... rău au urmat Poliția de i-au pecetluit casa și i să scrie ca, îndată... să-i despecetluească prăvălia și să nu sufere întru nimic”⁸².

Nicolae Gherasim, sudit (supus) elinesc, reclamă Ocârmuirii pe Ghiță Lerescu că, ajutat de câțiva țigani, l-a dat jos de pe cal, l-a necinstit și i-a luat calul, pe care l-a cumpărat, la 20 noiembrie 1837, de la Ștefan Vâlceleanu, tot din județul Argeș. Ocârmuirea stabilește ca polițaiul, “dă vreme ce d. Lerescu, ca un nepătruns... dă întocmirea noilor legiuiri, s-au făcut și judecător și împlinitor... să dea calul înapoi jăluitorului, dă va fi având vre-o pretenție... pentru acel cal, sănt dregătorii întocmite, își va căuta cu dânsul prin judecătoarea”⁸³.

La 7 iulie, C. A. Rosetti trimite la Ocârmuire un jeluitor și un pârât, pentru că judecarea lor nu intră în atribuțiile sale. Cercetând pricina, I. Prijbeanu

scrie Poliției că a găsit vinovat pe Neagu, “și pentru că au îndrăznit de au necinstit pă Mincu, spre osândă, îl vei arestui pentru 24 de ceasuri, la Casa Poliției”⁸⁴. Mincu Popovici reclamase la poliție pe Neagu Bordeianu, pentru că i-a tăiat gardul din jurul casei și l-a și înjurat⁸⁵.

C. A. Rosetti expediază Ocârmuirii amenda (straful) încasată, “pentru nepaza strejii”, de la Alecse Dumitru, care-au fost dați Maghistratului orașului Pitești, pentru a servi ca pildă și “altor asemenea următori”⁸⁶.

În ziua de 12 iulie, la jalba lui Marș Lăzărescu, C. A. Rosetti răspunde că a primit reclamația de la Iordan Cizmaru, pentru stricăciunile făcute grădinii sale de un porc, și i-a dat voie să-l împuște și “pă acel terna, l-au și împușcat ael Iordan Cizmaru, iar nu oamenii Poliției”⁸⁷.

C. A. Rosetti reclamă la Ocârmuire pe Gheorghe Bilargiu care, în noaptea de 13/14 iulie, când vătășelul Poliției, Zaharia, a arestat o slujnică, ce s-a dovedit a fi sluga inculpatului, pentru că, împreună cu sluga sa, a bătut pe vătășel, cerând să i se aplice “cuvincioasa pedeapsă”⁸⁸. Deoarece îngrijitorul Poliției nu s-a putut înfățișa la chemarea Ocârmuirii, pe data de 15 iulie, s-a amânat judecarea pricinii de mai sus pentru ziua de luni, din cauză că lipsea motivat logofătul Poliției Pitești, Trică⁸⁹. La cercetarea întreprinsă de către Ocârmuire, Ana, slujnica lui Gheorghe Bilargiu, a declarat că fiind trimisă cu “demâncare” la stăpânul său, s-a întâlnit cu Zaharia, vătășelul Poliției, care a luat-o “în silă” și a închis-o la Poliție, din porunca Logofătului Dumitru al Poliției, după care a dus-o la un han “ca să să împreune cu logofātu Poliții, iar ea, nelăsându-să, și, văzând vătășelul că strigă și face zgomot, au întors-o iarăși la închisoare”, după care au dus-o la tahtul Poliției unde, susține că polițaiul, “începând a o strânge, a o zmăcina ca să săvârșească cu dânsa pofta trupească și ea ostenind, în sfârșit, și au și îndeplinit acea poftă a dumnealui. Și după aceea, cu unul din dorobanții Poliții, au trimis-o la stăpănu-său acasă, iar pă logofātu Dumitrică... zice că l-au văzut la ușa acelu han, dar nu au pus mâna pe dânsa”⁹⁰. Versiunea vătășelului Zaharia este următoarea: “În Ulița din Dosul Târgului, pă la doo ceasuri turcești din noapte, trecând pă acea uliță, am dat peste un șervet alb cu bucate întrânsul în străcini și, auzind un zgomot într-o casă pustie ce este alături, am plecat ca să merg către acel sunet. Și când am văzut fugind dintr-acea casă doo ființe, am alergat după dânselc și, prinzând numai pe Ana, fata, am dus-o la arest, iar pă celălalt ce erea bărbat, nu l-am putut prinde. Iar, ducându-mă la arest, ca să arăt domnului polițaiul bănuială având cu celălalt să fi fost vre un om rău, m-am întâmpinat cu un Gheorghe Bilargiu și întrebându-mă că unde i-am dus slujnica, iar eu zicându-i că el n-are drept să întrebe unde am dus acea slujnică, atunci împreună cu o slugă... au început... a mă bate și, scăpând din mâinile lui, m-am dus să arăt d. polițaiului și dumncalui, mai întâi, certându-mă că de ce să închiz slujnica, apoi, m-am dus acasă”⁹¹. Declarația sau “Arătările” lui Gheorghe Bilargiu negă bătaia, arătând doar că l-a întrebat cine a poruncit să-i aresteze sluga, la oare a primit răspuns că Logofătul Dimitrie i-a spus “ca să ia pă slujnică dă orinde o va găsi”⁹². C. A. Rosetti scrie că, prin raportul nr. 661, a prezentat chestiunea, iar în ceea ce privește “jalba fetii că eu am apucat-o în silă și că mi-am

bătut joc de dansa, asta este cu totul neadevărată. Și, la cercetare, voi da cuviincioasele dovezi ce am”⁹³.

C. Mavrodolu solicită ocârmuitorului Prijbeanu să dispună eliberarea din arestul Poliției a lui Ion Zdraniță. După porunca nr. 4385 a Ocârmuirii, C. A. Rosetti cere să se precizeze numele arestatului. Rezoluția reflectă supărarea ocârmuitorului pe solicitarea și pe activitatea polițaiului: “Să să răspundă că măcar că Ocârmuirea nu să cunoaște datele a-i da asemenea nesocotite științe ce cere înpotriva datoriilor puse asupra-i, prin care nu este volnic a arestui pă nimeni sau a bate, fără porunca Ocârmuirii, dar ca să-și vie în cunoștință, îi însemnează și numele arestatului-Ion Zdraniță”⁹⁴. La jalba unei vistierite și a altei femei pentru necinste, “s-au dat dezlegare ca, după cercetare, dovedindu-să arătările lor adevărate, să-l certe cu 25 de toiege, iar nu mai mult. Și ea de la sineși, după ce l-au cercetat, l-au și pus la arest, fără a raportui mai întâi îndreptărea și a primi dezlegare. Ci, dar, și acum i să scrie ca să să pătrună dă datoriile sale și să nu să mai îndrăznească, în viitor, a urma asemenea neorânduiei, că o să să căiască”⁹⁵.

La 10 august 1838, C. A. Rosetti roagă Ocârmuirea să “facă îndestulare” lui Gheorghe Merișescu, vătășel, care a fost bătut de un Marin și cu alții, din care cauză i s-au rupt hainele și a pierdut 27 de lei”⁹⁶.

Arestarea lui Ion Zdraniță a provocat un nou schimb de adrese între Poliția Pitești și Ocârmuirea Argeș, fiecare socotind că are dreptate. C. A. Rosetti, pe baza unor porunci ale Ocârmuirii cu nr. 4389 și 4667 arată că l-a păstrat la arest pe inculpat, fiindcă nu și-a găsit chezaș. În încheiere, îngrijitorul Poliției declară: “Și Cinstita Ocârmuire se vede curat că cu asemenea poruncă dorește a mă învinovăți pă mine, însă eu nu sânt așa de slab să primesc asupra-mi vini ce delile mele dau dovadă că nu le am... Așadar, acest arestant au fost, prin știrea Cinstitei Ocârmuirii, închis și, cu a ei poruncă, pedepsit, precum la cercetare sunt gata a arăta dovezile ce le am în dele”⁹⁷. Punctul de vedere al Ocârmuirii este cuprins în rezoluția lui Ion Prijbeanu, din 17 august 1838: “Să să răspundă că, deși prin raportul cu no. 701 au arătat că i-am răspuns la arest, dar fiindcă prin poruncile de supt no. 604, 606, slobozite la jâlbile reclamantului, au fost mărginit ca să cerceteze și să-l dojenească, potrivit cu măsura vinii, precum și dă a-l da pă chezașie de bună purtare, iar nu să-l și arestuiască, precum au urmat împotriva datoriilor puse asupra-i, prin instrucțiunile polițienești, unde zice că d. polițaiul va cerceta pricinile întâmplate între lăcuitorii oroșani și pentru orice, cu raport, să îndreptează pă pricinuitor la Ocârmuire, iar d. pășind această orânduială, l-au arestat mai întâi și, apoi, au raportuit, ci, dar, în viitor, va înconteni dă niște asemenea neorânduiei”⁹⁸.

La porunca nr. 4725, din 12 august, a Ocârmuirii de Argeș, C. A. Rosetti răspunde că Tănase Logofătu a fost la hanul Căminarului Mavrodolu “și au plecat la satul Moșoia din județul Teleorman, care sat este cu apropiere de oraș, “ drum dă un ceas și jumătate”⁹⁹.

C. A. Rosetti trimite la Ocârmuire, în ziua de 20 august, pe Toma și pe Ioniță Merișanu, care au spart capetele unui țărani și unei femei, cu toate că părțile

se împăcaseră¹⁰⁰. În aceeași zi, îngrijitorul Poliției informează că n-a putut sili pe Moise Ovreiu să-i slujească stăpânului său, Haim Ovreiu, “zicând că cu bătaie și cu dojeni pă toate minutele, nu-i slujește”. Ocârmuirea decide că, dacă nu vrea, să fie lăsat în pace, dar “să despăgubească pă stăpănu său dă ce bani îi va fi având dați mai mult peste ce au slujit la el”¹⁰¹.

Vlaicu, sin Tudor solicită Poliției Pitești să fie de față la stabilirea eventualelor datorii dintre el și stăpânul lui, Ioan Brutaru, la care nu mai poate sluji, “din pricina bătăilor”. C. A. Rosetti informează Ocârmuirea despre această jalbă, precizând că pârâatul “n-au tăgăduit că i-au dat patru-cinci palme”¹⁰².

La 22 august, C. A. Rosetti trimite Ocârmuirii originalul unei jalbe, rugând-o “a hotărî o mai aspră dojană, spre pildă și părăsire unor asemenea zurbagii”¹⁰³.

Mincu Plevenescu reclamnă poliției pe țiganu Marin Potcovaru care, fiind beat, l-a înjurat și l-a necinstit. Jalba este expediată de către C. A. Rosetti la ocârmuitorul Prijbeanu, care, stabilește ca polițaiul să trimită ambele părți la Ocârmuire, însoțite de cuvenitul raport¹⁰⁴.

Mihai Ghierăscu reclamă Ocârmuirii că i-a fugit o slugă de la Răjlețu, care-i păzea porcii, și s-a “băgat la stăpân, la un cizmar” din Pitești. După cercetarea făcută, C. A. Rosetti raportează că “el au fost luat de la un loc unde era fugit dă d. dumnealui polcovnicu Nicolae Tâmpeanu, carele l-au adus aici și l-au încredințat unui Vasile Cizmaru. De aceia, dar, fiindcă jăluitorul zice că i s-au pricinuit multă pagubă cu luarea slugii, căci rămânând porcii fără paznic, unii s-au răpus dă tot, iar alții, intrând prin bucate, au făcut stricăciuni, să trimită Cinstitei Ocârmuirii, atât jăluitorul, cât și zisul cizmar cu sluga, a hotărî cele de cuviință”¹⁰⁵.

Elinca Vișoreanca scrie poliției că, la 25 august, văzând pe copilul lui Marin Slătineanu bătând un copil al ginerelui ei, Marin Condeescu, i-a despărțit și i-a dat o palmă agresorului, după care Marin Slătineanu a înjurat-o și a necinstit-o “cu felurimi de vorbe proaste”, amenințând-o c-o va trage de păr. Totodată, anexează o declarație a doi martori din Gura Bascovului și a unuia din Cocu, care confirmă spusele ei: “Noi, cei mai jos iscăliți, arătăm, în frica lui Dumnezeu, că ne-am aflat în curtea Cinstitei Suptocârmuirii că auzind un Mărin cu soția lui zicând coanii Ilinii cuvinte netrebnice, care nu sânt primite, zicând că o s-o ia de păr, să o trântască. Și au și înjurat, zicând că nu-i caută că este cocoană”¹⁰⁶. Rosetti informează Ocârmuirea, care-i poruncește să cerceteze pricina, “la fața locului, prin dovezi destoinice și să raportuiască ... ființa adevărului, înaintând pă amândouă... părțile la Ocârmuire”¹⁰⁷.

D. Protopopescu, înlocuitorul lui C.A. Rosetti, informează, la 3 septembrie, Ocârmuirea că băiatul Moise ovreiu a escortat mai mulți croitori. I. Prijbeanul poruncește Poliției Pitești să cerceteze dacă nu este supus “altor curți”, “apoi, spre înfrânare, să se certe cu 25 de toiege la spate și să-l îndatoreze a-și da chezaș dă purtare bună în viitor”¹⁰⁸.

La 23 septembrie, C. A. Rosetti reamintește Ocârmuirii că, de patru luni, a solicitat întocmirea unor bariere la intrarea în orașul Pitești. Cu o săptămână în

urmă, Maghiistratul orașului Pitești se scuza de către Ocârmuire că nu a rezolvat cererea poliției, având alte priorități și (deoarece crede că această "întocmire" este bine s-o facă noii aleși. De aceea, Ocârmuirea crede că, în viitorul apropiat, se va rezolva chestiunea. Este de remarcat, însă, că scrisul rezoluției Ocârmuirii nu mai este al lui I. Prijbeabu¹⁰⁹.

C. A. Rosetti se plânge Ocârmuirii, la 28 septembrie, că a hrănit pe cheltuiala sa, caii tulumbii, solicitând intrarea în legalitate¹¹⁰.

La 3 octombrie, C. A. Rosetti expediază Ocârmuirii o listă cu 18 orășeni care să fie amendați și patru orășeni mai săraci care să fie bătuți, pentru că n-au făcut de strajă în noaptea de duminică spre luni (2/3 octombrie), la care Ocârmuirea decidea ca Poliția "să obștească, prin bătaie de baraban, făcând tutulor cunoscut că cel ce pă viitorime nu-și va trimite om de pază... pentru întâia și a doua neascultare, să va strufi cu oâte lei 5, iar pentru a treia oară, pe lângă straf, se va certa și cu bătaie"¹¹¹.

Preocupat de eficientizarea activității Poliției, C. A. Rosetti propune Ocârmuirii mărirea numărului slujbașilor cu, cel puțin, patru epistați, găsind și soluția pentru plata lor, rugând, totodată, ca cererea lui să fie înaintată și Departamentului Trebilor din Lăuntru, care la va da dezlegare. Justificarea propunerii începe, astfel: "Slujbașii acestei Poliții sânt prea puțini ca să poci ținea paza bunci orânduiei, căci din 19 ce în Așezământul pentru întocmirea Poliției să coprinde a avea, nu sânt decât doi numai"¹¹². Ocârmuirea stabilește, la 3 octombrie: "Să se facă întrebare Poliției dacă să pot găsi epistați, oameni vrednici de o asemenea ispravă, cu plata de numai cinci parale pă săptămână de la ficcare casă. Și când vor găsi niște asemenea oameni, atunci va cere Ocârmuirea dezlegare de la Cinstitul Departament"¹¹³.

În seara zilei de 2 octombrie, a luat foc o casă a lui Costache Cornățeanu din Mahalaoa Galbenă, "dă la vale dă Maica Precista Veche, unde și mergând Poliția, au stins acel foc, nearzând decât un eolț al casii". Se bănuiește că focul a fost pus de o țigancă, Ioana, care se ocupă cu furțișagurile. De aceea, se propune trimiterea ei "la urma sa, la Mănăstirea Cozia, căci Poliția nu să mai încrede întrânsa"¹¹⁴. La 5 octombrie, C. A. Rosetti scrie Ocârmuirii că s-au cerut de către Casandra Cornățeanca plata a 15 lei pentru chiria Ioanei. Fiindcă "numita nu are mijloc de a plăti, să binevoiască a porunci să plătească soțul ei". Ocârmuirea stabilește: "Datoriile nevestei de nu vor fi și în cunoștința bărbatului, nu să supune la răspundere. Poliția atunci numai va îndatora pă bărbatul numitului ca să răspundă acei lei 15, amintirea, va rămânea nesupărat"¹¹⁵. Tot la 5 septembrie, C. A. Rosetti a raportat că a găsit epistații, "pentru faptele" cărora va răspunde, iar Ocârmuirea decide să se ceară aprobarea Departamentului Trebilor din Lăuntru¹¹⁶.

La porunca Ocârmuirii, dată la jalba lui Ilie Cheleși, Pandeles Gălan și Dumitru Cizmaru, C. A. Rosetti răspunde: "că pârâții Toma și Ioniță frați, încă de la 5 ale aceștia, au dat jalbă la Poliție, aducând și mărturii în scris și prin graiu... iar Ilie nu are alte mărturii afară din reclamație. Și, prin urmare, poliția socotește că Ion Popescu are dreptate, dar cu toate că asta privește numai asupra datoriilor

Poliția, eu o fac cunoscut și Cinstitei Ocârmuirii să-mi dea poruncă de urmare”¹¹⁷. La acest raport, ocârmuitorul Argeșului decide: “De nu să va putea a-i împăciui Poliția, prin sfaturi cuvenite, atunci va face dojenire celui vinovat”¹¹⁸.

În conformitate cu poruncile Ocârmuirii, Poliția a făcut cunoscut “a păzi straja și tot în zadar... căci, în noaptea de 5 spre 6 ale aceștia, au lipsit 11 oroșani la strajă”. Ocârmuitorul stabilește: “De vreme ce, după o publicație de trei ori nu să vor arăta ascultători, atunci va avea voie Poliția să le ia ștraf de lei 5”¹¹⁹. Rezoluția aceasta, transformată în porunca nr. 5848 revoltă pe Rosetti, care scrie Ocârmuirii de Argeș: “eu astă poruncă nu o înțeleg, căci Cinstita Ocârmuire cunoaște că astă obștire s-a făcut de 123, iar nu de 3 ori. Și Cinstita Ocârmuire să binevoiască a îndatora la ștraf, atât pă cei din raportu cu no. 965, cât și pă cei din alăturata listă și care au lipsit duminică noaptea. Cei 11 străjeri care au lipsit de la datorie, la 9 octombrie, erau: Ion Răducan, Ilie Vizitiu, Ivancea Aprodul, Zamfir Lupașcu, Crai Argintaru, Stoica Pescaru Dumitru Bujliac, Ion brat Constandin, Trică Cojocar, H. Tudoraș și Gheorghe Cizmaru”¹²⁰.

La 11 octombrie, C. A. Rosetti se plânge că, “La schimbu de astăzi al dorobașilor”, i s-au dat numai patru dorobași, în loc de șase. Cere, în consecință, trimiterea celorlalți doi, “căci, din împotrivă, eu nu răspunz pentru paza arestului”. Ocârmuirea promite că-i va trimite și pe ceilalți, când se vor coplecta, căci, din pricina “strămutărilor la sate” nu dispune de numărul complet¹²¹.

Mai vechea propunere a lui C. A. Rosetti în privința statornicirii barierelor este rezolvată, la 19 octombrie 1838, când Maghistratul orașului Pitești, prin C. Leca, pentru prezident, și mădularii: P. Pop și C. Enculescu, stabilesc următoarele:

”1. În Văpseaua Galbenă, de la capul Podului celui Mare, despre oraș, pentru amândouă drumurile.

2. În Văpseaua Albastră, la capul Târgului slobod de afară.

3. În Văpseaua Roșie, în dreptul Bisericii Sf. Ilie.

4. În Văpseaua Neagră, la Biserica Sf. Ioan, în răspântie.

5. La Cișmeaua și la Poșta Veche, între Văpseaua Neagră și Galbenă, pentru paza a două ulițe, adică cea care vine despre d. stolnicu Brătianu și cea despre țigănie”¹²².

Cercetând pricina dintre Dumitru Udeanu și Toma Adam, îngrijitorul Poliției a constatat că ultimul este dator a-i mai da două buți și a-i mai știui un șopron, dar fiindcă jeluitorul pretinde și chiria celor două buți, refuzată de pârât, sunt trimiși la Ocârmuire, care repetă hotărârea Poliției, fără a preciza problema chiriei¹²³.

Un nou conflict între Ocârmuirea de Argeș și Poliția Pitești este înregistrat, la 22 octombrie. Un dorobaș a fost prins de Poliție în casa lui Ioniță Bărbieru “ca să ia de acolo o slujnică, pe care chiar Poliția au dat-o acolo. Întrebându-l cine l-a trimis, au zis că Cinstita Ocârmuire. Eu, însă, necrezând că Cinstita Ocârmuire ar fi trimis să aridice oameni fără canalu Poliției, în vreme ce Poliția este însărcinată tocmai cu această pricină... cu cinste să trimite la Cinstita

Ocârmuire, ca să-l pedepsească ca unul ce au luat asupra-i sarcina și puterea Poliției și s-au dus să aridice oamenii”¹²⁴. La aceasta, se dispune a se scrie, în acest sens: “Să se răspundă Poliției că, având Ocârmuirea putere de sineși ca să aridice oameni, când trebuința cere, fără aceasta a să săvârși dă Poliție. Pă viitor, este Poliția supus[ă] a nu mai stânjeni slujbașii Ocârmuirii, ci mărginindu-să numai la câte Ocârmuirea poruncește, nu va mai pricinui asemenea neorânduiei, care pot să aducă d. polițai neplăcută dojenire”¹²⁵.

La jalba lui Naie Iamandi, Ocârmuirea trimite porunca nr. 665, la care C. A. Rosetti răspunde: “Cinstita Ocârmuire ar trebui, mai întâi, să înnumere i apoi să scrie și să nu să încrează numai pă arătarea jăluitarului că încă nu s-au împlinit 24 de ceasuri dă când să află la arest. Iar pricina lui este aceasta: duminică, noaptea ce a trecut, s-au dus la fereastra unui Hristea Căldăraru și asculta. Apoi, simțindu-l feciorul acestui Hristea, adică bătutu, au eșit la el și întrebându-l dă ce ascultă noaptea la ferestrele oamenilor, el, dă loc, l-au tăbărât șu l-au bătut foarte rău, rumpându-i și hainele. Dimineața, viind, mi-au arătat și atunci, după trecere dă 6-7 ceasuri, l-au trimis la arest și socotesc că această pricină este dă tot în căderile mele, după porunca cu no. Din Așezământ pentru Întocmirea Poliției. Iar pă numitul, spre pedeapsă, l-am hotărât a sta la arest, precum am mai zis”¹²⁶.

Porunca nr. 6184 provoacă mari nemulțumiri ale polițaiului, care cere Ocârmuirii de Argeș să-și asume sarcina despăgubirii jeluitorilor. Curgerca pricinii era în felul următor: “acest ovrei, este vreme de când este datori și s-au pus la Poliție a scrie de soroace, pă care nicum nu le-au păzit... acum au luat amanetu ce aveau și au dat o sumă dă bani, dar pă ceilanți nu i-au răspuns. Poliția, dar, supune aceasta în cunoștința Cinstitei Ocârmuirii și să roagă a-i face cunoscut pă ce temeii sloboadă pă ovrei de la arest și să încrede că... va răspunde banii și nu va dosi din oraș, precum și alte dăți au mai făcut. Și jăluitarul cere siguranța sa de la poliție, căci mai înainte avea inelele amanet, iar acum n-are nimic”¹²⁷.

Departamentul Pricinilor din Lăuntru aprobă, la 2 noiembrie 1838, “chibzuirea făcută de Maghistratul local pentru înființarea barierelor și așezarea paznicilor cuviincioși... cu leafă dă lei treizeci pă lună, de nu să va putea mai jos”¹²⁸. Pe baza acestei aprobări, la 15 noiembrie, C. A. Rosetti roagă Ocârmuirea “a face, cât mai în grab, punere la cale, căci fără ele nici eu nu poci a-m[i] îndeplini datoriile mele, precum trebuința cere”. Ocârmuirea poruncește Maghistratului să grăbească îndeplinirea poruncii Marii Dvornicii¹²⁹.

La 14 noiembrie, C. A. Rosetti solicită Ocârmuirii să poruncească Maghistratului Pitești să sloboadă hrana pentru caili tulumbii, care stau “nemâncați”¹³⁰.

Deoarece Poliția Pitești nu dispunea decât de patru vătășei, C. A. Rosetti roagă Ocârmuirea, la 15 noiembrie, “să să întocmească câte un epistat de fiecare mahala, ca, prin ajutorul acestora, să poci să-mi îndeplinesc datoriile mele după cum cugetul și pravila mă îndatorează”¹³¹.

Magistratul roagă ocârmuirea să-i aprobe construirea celor cinci case necesare barierelor, la primăvară, fiind vremea nefavorabilă. La 19 noiembrie, Ocârmuirea face cunoscut Poliției “neîndemânarea facerii barierelor”¹³².

La 21 noiembrie, C. A. Rosetti trimite doi evrei, la Ocârmuire, care constată că acuzațiile lui Leibur erau “neadevărate”¹³³.

C. A. Rosetti socotește că “rău zice Cinstitul Sfat” că nu poate face “acele case”, care “nu cer o zidire așa mare, ci Poliția să însărcinează cu a lor întocmire”. După acest raport, se hotărăște ca Magistratul și Poliția să aducă la îndeplinire facerea acelor bariere, spre a să putea odată mărgini eșirea și intrarea în acest oraș, fără cunoștința Ocârmuirii, a celor cu cugete viclene”¹³⁴. La 8 decembrie, conducătorii orașului Pitești (Mihale Popovici, Pandele Popescu, I. Bogdan Mihale) scriu Ocârmuirii că au obținut aprobarea pentru amânarea construirii barierelor, până la primăvară¹³⁵.

La 12 decembrie, C. A. Rosetti roagă Ocârmuirea de Argeș, pentru “îndestularea reclamantului Toma Adrian”, să aducă pa Maria sin Ion Corbeanu, “ce i să zice și Păcală și Păcală”, din satul Sâmburești, Plasa Oltului¹³⁶.

Deputații și mai mulți orășeni propun Magistratului orașului Pitești ca 16 oameni, ce i-au găsit ei, să fie oameni de strajă, câte patru dă vâpsea, pe care i-au tocmnit pe un an de zile, “din pungile noastre”¹³⁷. La aceasta, C. A. Rosetti răspunde că strejerii trecuți în listă “sânt din cei mai proști și dă nimic oameni, căci la întâmplare de a să sparge vre-o prăvălie din a lor neîngrijire, n-are nici unul stare de a plăti orice mică pagubă, fiindcă cei mai mulți sânt din cei ce n-au nici un căpătâi. Și, mai cu seamă, chiar ei poate să facă hoții, fiind niște oameni de o calitate așa de proastă, încât nici chezași nu au”¹³⁸.

În iunie 1837, după îndepărtarea din funcția de polițai al orașului Pitești a lui Alecu Ticveanu, “pentru neorânduilele ce au urmat”, a fost numit C. A. Rosetti, ca “îndeplinitor datoriiilor polițienesci”.

La numirea sa în post, a găsit doar o tablă, fără scriitor, fără masă de scris și fără hârtie. Cerința de a i se asigura condiții minime de lucru nu fusese rezolvată, nici în octombrie 1837. Abia, în noiembrie, i s-a găsit o cameră, ce urma să se închirieze, iar în decembrie 1837, s-a aprobat înființarea unui post de scriitor, cu 100 de lei pe lună.

C. A. Rosetti a desfășurat o activitate prodigioasă pentru înfrumusețarea orașului, prin construirea de caldarâmuri de piatră, prin prevenirea și stingerca incendiilor, prin încercarea de aplanare a conflictelor dintre locuitori, prin insistențele depuse pentru mărirea personalului Poliției. Peste un an, declara el însuși: “*m-am silit a introduce între lucrătorii acestui oraș liniștea și paza bunicii rânduielei (de care au fost cu totul depărtați)*”

În timpul mandatului său, dând dovadă de demnitate și fiind conștient de cunoașterea și îndeplinirea corectă a atribuțiilor sale, a intrat în conflict cu conducerea orașului Pitești și, mai târziu, cu ocârmuitorul județului Argeș, Ion Prijbeanu. Ultimul conflict a dus, probabil, și la demisia sa...

NOTE

1. Direcția Argeș a Arhivelor Naționale, fond Prefectura (Ocârmuirea) de Argeș, dos. Nr. 84/1837, pag. 1.
2. Ibidem, f. 3.
3. Ibidem, f. 4.
4. Ibidem, f. 5.
5. Ibidem, f. 8.
6. Ibidem, f. 22.
7. Ibidem, f. 24.
8. Ibidem, f. 32.
9. Ibidem, f. 36.
10. Ibidem.
11. Ibidem, f. 38.
12. Ibidem, f. 48.
13. Ibidem, f. 50.
14. Ibidem, f. 52.
15. Ibidem, f.f. 55, 56 și 58.
16. Ibidem, f. 77.
17. Ibidem, f. 79.
18. Idem, dos. Nr. 73 / 1837-1839, f. 45.
19. Ibidem, f. 60.
20. Ibidem, f. 80.
21. Ibidem, f. 87.
22. Ibidem, f. 92.
23. Ibidem, f. 93.
24. Ibidem.
25. Ibidem, f. 97.
26. Ibidem, f. 100.
27. Ibidem, f. 103.
28. Ibidem, f. 108.
29. Ibidem, f. 119.
30. Ibidem, f. 123.
31. Ibidem, f. 138.
32. Ibidem, f. 139.
33. Ibidem, f. 142.
34. Ibidem, f. 169.
35. Vasile Novac, File din istoria Argeșului, Pitești, 2001, pag. 98.
36. Ibidem.
37. Ibidem.

38. Ibidem, p. 100.
39. Ibidem, pag. 101.
40. Ibidem.
41. Ibidem, pag. 102.
42. Ibidem.
43. Ibidem, pag. 103.
44. Ibidem, pag. 103-104.
45. Ibidem, pag. 104.
46. Ibidem.
47. Ibidem.
48. Ibidem, p.p. 105-106.
49. Istoria României, IV, București, 1974, pag. 75.
50. Arh. Naț.Fil. Argeș, fond Pref (Ocârmuirea) jud. Argeș, dos. Nr. 11/1838, vol. I, f. 17.
51. Ibidem, f. 18.
52. Ibidem, f. 40.
53. Ibidem, f. 71.
54. Ibidem, f. 74.
55. Ibidem, f. 113.
56. Ibidem, f. 123.
57. Ibidem, f. 146.
58. Ibidem, f.f. 197-198.
59. Ibidem, f. 203.
60. Ibidem, f. 204.
61. Ibidem, f. 205.
62. Ibidem, f. 215.
63. Ibidem, f. 235.
64. Ibidem.
65. Ibidem, f. 243.
66. Ibidem, f. 261.
67. Ibidem, f. 268.
68. Ibidem, f. 339.
69. Ibidem.
70. Ibidem, f. 351.
71. Ibidem, f. 358.
72. Ibidem, f. 393.
73. Ibidem, f. 408.
74. Ibidem.
75. Ibidem, f. 409.
76. Ibidem, f. 410.
77. Ibidem, f. 411.
78. Ibidem, f. 413.

79. Ibidem.
80. Ibidem.
81. Ibidem, f. 418.
82. Ibidem, f. 424.
83. Ibidem, f. 430.
84. Ibidem, f. 438.
85. Ibidem, f. 439.
86. Ibidem, f. 446.
87. Ibidem, f. 453.
88. Ibidem, f. 470.
89. Ibidem, f. 472.
90. Ibidem, dos. Nr. 11/1839, vol. II, f. 528.
91. Ibidem, f. 529.
92. Ibidem, f. 530.
93. Ibidem, f. 531.
94. Ibidem, f. 554.
95. Ibidem.
96. Ibidem, f. 565-566.
97. Ibidem, f. 575.
98. Ibidem, 576.
99. Ibidem, f. 584.
100. Ibidem, f. 636.
101. Ibidem, f. 637.
102. Ibidem, f.f. 645 și 644.
103. Ibidem, f. 647.
104. Ibidem, f.f. 654 și 658.
105. Ibidem f. 671 și 669.
106. Ibidem, f.f. 673 și 674.
107. Ibidem, f. 672.
108. Ibidem, f. 678.
109. Ibidem, f.f. 719 și 731.
110. Ibidem, f. 740.
111. Ibidem, f.f. 747 și 746.
112. Ibidem, f. 749.
113. Ibidem.
114. Ibidem, f. 751.
115. Ibidem, f. 757.
116. Ibidem, f. 760.
117. Ibidem, f. 763.
118. Ibidem.
119. Ibidem, f. 765.
120. Ibidem, f.f.f. 769 - 770.

121. Ibidem, f. 771.
122. Ibidem, f. 781.
123. Ibidem, f. 782.
124. Ibidem, f. 785.
125. Ibidem.
126. Ibidem, f. 790.
127. Ibidem, f. 800.
128. Ibidem, f. 812.
129. Ibidem, f. 822.
130. Ibidem, f. 823.
131. Ibidem, f. 828.
132. Ibidem, f. 836.
133. Ibidem, f. 840.
134. Ibidem, f. 847.
135. Ibidem, f. 878.
136. Ibidem, f. 880.
137. Ibidem, 889.
138. Ibidem, f. 992.

C. A. ROSETTI POLICEMAN IN PITEȘTI

Abstract

The author show that between 1837-1838, C. A. ROSETTI was the policeman of Pitești and he's developed a prodigious activity for embellishment of the city, build street's cable-stones, he's prevented and extinguished the fire, he's attempted to workout the conflicts between citizens, he's insisted on growing the number of the Police employecs.

He tried to introduce "the quiet and the guard of the good order of the city".

He give evidence of much hardworking and conscience. His dignitary put him in conflicts with the city mayor and the county leader, this cause him, maybe to give one's resignation.